

การพัฒนาชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง” เพื่อสร้างการเรียนรู้ของเยาวชน
ในตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
Knowledge Package Development “*Storytelling of Khaoroochang*”
to Enhance Learning for Youth of KHAOROOPOCHANG Sub-District,
MUANG District, SONGKHLA Province.

ศदानนท์ วัตตธรรม¹, บุณิกา จันทร์เกต²,
สิทธิพร ศรีผ่อง³, โชติกา รติชลิยกุล⁴,
วรวรรณ สุขใส⁵, พัชราวดี อักษรพิมพ์⁶, อมรรัตน์ จิรันดร⁷
Sadanon Wattatham¹, Bunika Chanked²,
Sittiporn Sripong³, Chotika Ratichaliyakul⁴,
Worawan Sooksai⁵, Patcharawadee Agsornpim⁶, Amonrat Chirandon⁷

Received: September 8,2023

Revised: November 14,2023

Accepted: December 12,2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจสภาพบริบทพื้นที่ของตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 2) ออกแบบและจัดทำชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง” และ 3) ตรวจสอบความเหมาะสมของชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง” โดยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน และการประชุมกลุ่มย่อย จำนวน 16 คน โดยวิธีการกำหนดแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ และประชาชนชุมชน และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา จากนั้นนำชุดความรู้ที่ได้มาตรวจสอบความเหมาะสมโดยกลุ่มนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญในการเขียนชุดเรื่องเล่า จำนวน 3 คน โดยวิธีการกำหนดแบบเฉพาะเจาะจง และนำผลที่ได้มาประเมินเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องที่ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

ผลการศึกษา พบว่า 1) สภาพบริบทพื้นที่ของตำบลเขารูปช้าง ประกอบไปด้วย 1.1) ด้านประวัติศาสตร์ มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับทิวทัศน์เก่าที่จะเดินทางไปร่วมสร้างเจดีย์ที่เมืองนครศรีธรรมราช และได้

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาขารัฐประศาสนศาสตร์: Asst.Prof.Dr. of Public Administration Program

² อาจารย์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์: Lecturer of Public Administration Program.

³ อาจารย์สาขาประวัติศาสตร์: Lecturer of History Program.

⁴ ดร. สาขาภูมิสารสนเทศ: Dr. of Geo-informatics Program.

⁵ อาจารย์สาขาภาษาไทย: Lecturer of Thai Program

⁶⁻⁷ อาจารย์สาขาภาษาอังกฤษ Lecturer of English Program.

เป็นจุดแวะพักจนกลายเป็นชุมชนที่มีผู้คนเข้ามาอยู่อาศัย 1.2) ด้านกายภาพและทรัพยากรธรรมชาติ ตำบลเขารูปช้างเป็นที่ราบ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่มนาข้าว มีคลองลำโรง เขาเทียมดา และเขาสำโรง เป็นอาณาเขต 1.3) ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง รับราชการ ค้าขาย และเกษตรกรรม และ 1.4) ศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว เป็นชุมชนที่มีความเป็นถิ่นไทยใต้ และมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย 2) ออกแบบและจัดทำชุดความรู้ ประกอบไปด้วย 2.1) ด้านเนื้อหา ควรมีข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และกิจกรรมการท่องเที่ยว และ 2.2) ด้านรูปแบบชุดความรู้ จัดทำเป็นรูปเล่มขนาด A5 โดยผ่านการสมมติตัวละครให้เป็นเยาวชน และเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัย และ 3) ตรวจสอบความเหมาะสมของชุดความรู้ พบว่า มีความเหมาะสมในประเด็นความครบถ้วนในเชิงวิชาการ ความเหมาะสมของวิธีการเขียนเรื่องเล่า ความน่าสนใจของวิธีการเล่าเรื่อง และความทันสมัยของเนื้อหาในการถ่ายทอด และต้องปรับปรุงในประเด็นความสมบูรณ์ตามแหล่งข้อมูล

คำสำคัญ: ชุดความรู้, เรื่องเล่า, บริบทท้องถิ่น, เขารูปช้าง, การเรียนรู้ของเยาวชน

Abstract

This research was a mixed method that aims to 1) survey the local context of KHAOROOPCHANG Sub-District, MUANG District, SONGKHLA Province, 2) design and create knowledge package “*Storytelling of Khaorooopchang*”, and 3) verify the suitability of knowledge package “*Storytelling of Khaorooopchang*”. This research was a documentary, interviews with 5 informants and focus group with 16 people by purposive sampling from the experts, experienced persons, and community philosophers and analyze the information with content analysis. Then, the obtained knowledge package was verified for suitability by a group of 3 academics or experts in writing narrative sets using a specific method, and the results are evaluated to find a consistency index that must be at a value of 0.50 or higher.

The results revealed that 1) survey the context of KHAOROOPCHANG Sub-District, MUANG District, SONGKHLA Province, consisting of 1.1) the historical side, there was a story about Thuat Lak Kao who traveled to build a pagoda in Nakhon Si Thammarat, and has become a stopover point until becoming a community where people come to live; 1.2) physical and natural resources, this area is a plain and plateau area. Rice paddy plains with Samrong Canal, Khao Thiam Da, and Khao Samrong as its territory; 1.3) way of life and well-being, most of the population are hired, civil service, trade and agriculture; and 1.4) arts, culture, and tourist attractions, it is a community that is native to Southern Thailand and has a variety of tourist attractions. 2) Design and create knowledge package, consists of 2.1) content, it should include information on historical sites, ways of life and tourism activities; and 2.2) knowledge package format, it will be produced in the form of a A5 size book by assuming the characters to be youths to be youths. and choosing age-appropriate language.

3) Verify the suitability of knowledge package, it found that it was appropriate in terms of academic completeness, appropriateness of the method of writing a story, interesting way of telling stories, and the modernity of the content in the broadcast, and must be improved in terms of integrity according to the source of information.

Keywords: Knowledge Package, Storytelling, local context, Khaorooopchang, learning for youth

บทนำ

รากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืน สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ การให้ความสำคัญกับการศึกษา หรือการเรียนรู้ทุกช่วงชั้นไปจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในส่วนของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเด็นที่ 12 การพัฒนาการเรียนรู้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การวางพื้นฐานระบบ รองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ โดยมี 2 เป้าหมาย ได้แก่ 1) คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และ 2) คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาที่ขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) โดยเป็นไปตามหลักการภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สามและอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580), 2561)

จากแนวทางข้างต้น ส่งผลทำให้แนวทางของการพัฒนาการศึกษาได้มุ่งสู่การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียนเป็นหลัก ผ่านระบบการเรียนการสอนตามมาตรฐานของประเทศ แต่ทั้งนี้ องค์ความรู้ในพื้นที่ ถือเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องพัฒนาหรือเสริมสร้างให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน นับเป็นองค์ความรู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ทั้งในระบบห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน เนื่องจากเป็นความรู้รอบตัว และเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต และด้วยสถานการณ์ปัจจุบันที่ทำให้วิถีชีวิตของคนต้องปรับตัวและมุ่งต่อการสร้างความมั่นคงในอาชีพ ทำให้เรื่องราวในอดีตหรือความเข้าใจในรากเหง้าหรือความเป็นมาในพื้นที่ที่เป็นรากฐานของชีวิตทำให้อ่อนแอลง จนเกิดความสูญหาย และขาดซึ่งความเป็นตัวตนที่สะท้อน

ถึงอัตลักษณ์เฉพาะตัว โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นเจ้าของพื้นที่ชาติซึ่งความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์และข้อมูลสำคัญในพื้นที่ของตัวเอง

แนวทางสำคัญในการเติมเต็มความรู้นอกห้องเรียน ได้แก่ การเขียนเรื่องเล่า ซึ่งเป็นรูปแบบ วิธีการที่มนุษย์ใช้ทำการสื่อสารเรื่องราวไปสู่ผู้อื่น โดยทั่วไปเรื่องเล่ามีองค์ประกอบสำคัญ เช่น ตัวละคร เหตุการณ์/พื้นที่ กาละ/เวลา การพัฒนาเรื่อง และมุมมอง เป็นต้น (ฉลองรัฐ เณรมาลย์ ชลมารค, 2553) โดยมีองค์ประกอบของเรื่องเล่า จะมีเรื่องของตัวละคร การกระทำสถานที่ เวลา เมื่อเราอ่านนวนิยายเรื่องหนึ่งจบลง หรือดูหนังเรื่องหนึ่งจบลง เราจำได้ว่าใครทำอะไรต่อกัน ผลเป็นอย่างไร เรื่องดำเนินอยู่ในสถานที่แบบไหน นี่คือนิยายเรื่อง แต่เนื้อเรื่องที่ว่านี้ถูกนำเสนอให้เรารับรู้อย่างไร อันนั้นจะเป็นอีกชั้นหนึ่ง เนื้อเรื่องนี้ถูกนำเสนอให้เรารับรู้ (นพพร ประชากุล, 2537)

ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ที่ขยายตัวจากนครสงขลา จึงทำให้ชุมชนมีลักษณะของความเป็นเมืองเพิ่มขึ้น ทำให้สภาพพื้นที่มีทั้งพื้นที่เกษตรกรรมดั้งเดิม จนถึงชุมชนภาคอุตสาหกรรม บ้านพักอาศัย ย่านธุรกิจการค้า และหน่วยงานราชการ และจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันตามที่กล่าวไปก่อนหน้านี้ ทำให้ประชาชนได้มุ่งเน้นการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงปากท้อง และเพื่อดำรงให้ชีวิตคงอยู่ท่ามกลางการแข่งขันและวิกฤติเศรษฐกิจหรือโรคระบาด ซึ่งหากจะมองในมุมของการศึกษาหาความรู้ จึงมักเป็นไปเพื่อประโยชน์หรือช่วยจัดการข้อจำกัดในการประกอบอาชีพ รวมทั้ง สร้างความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเป็นส่วนสำคัญ ส่งผลทำให้ความสนใจในความเป็นมาและการรู้จักตัวตนในพื้นที่ลดน้อยถอยลงไปตามกลุ่มคนวัยสูงอายุโดยไม่ได้มีการถ่ายทอดหรือส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น

จากทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในมิติของการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่เยาวชนในพื้นที่ ซึ่งถือเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่จะได้เข้าใจถึงถิ่นฐานบ้านเกิด และสามารถนำไปสู่การสร้างอาชีพหรือรายได้ในเชิงการท่องเที่ยวในอนาคต จึงนำไปสู่การจัดทำโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง” เพื่อสร้างการเรียนรู้ของเยาวชนในตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยจัดทำในรูปแบบเรื่องเล่าทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผ่านกระบวนการวิจัยในพื้นที่ที่สามารถนำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งมิติของการศึกษาจากท้องถิ่นสู่สากล และการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. เพื่อสำรวจสภาพบริบทพื้นที่ของตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
2. เพื่อออกแบบและจัดทำชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง”
3. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง”

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสภาพบริบทพื้นที่ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านกายภาพและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ และด้านศิลปวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยว

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

งานวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาในพื้นที่ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

3. ขอบเขตด้านระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ในการสัมภาษณ์เชิงลึก และประชุมกลุ่มย่อย และใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ในการตรวจสอบความเหมาะสมของชุดความรู้

4. ขอบเขตด้านเวลา

งานวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 10 เดือน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้สำหรับการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ ประชาชนชุมชน หรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องทางด้านข้อมูลองค์ความรู้ของตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ทางด้านประวัติศาสตร์ ด้านกายภาพและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ และด้านศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 8 - 10 คน หรือจนกว่าข้อมูลเกิดความครบถ้วนเหมาะสม โดยใช้วิธีการกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling technique) จากเกณฑ์ของ Creswell (2014) เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

1.2 ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ ประชาชนชุมชน หรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องทางด้านข้อมูลองค์ความรู้ของตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ทางด้านประวัติศาสตร์ ด้านกายภาพและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ และด้านศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 16 คน โดยใช้วิธีการกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling technique) จากเกณฑ์ของ Creswell (2014) เพื่อประชุมกลุ่มย่อย (focus group)

1.3 กลุ่มนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำชุดความรู้ จำนวน 3 คน โดยใช้วิธีการกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling technique) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของชุดความรู้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structural interview) เป็นข้อคำถามปลายเปิด ซึ่งเป็นประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพบริบททางด้านประวัติศาสตร์ สภาพบริบททางด้านกายภาพและทรัพยากรธรรมชาติ สภาพบริบททางด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ และสภาพบริบททางด้านศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว

2.2 แบบบันทึกข้อมูล เป็นข้อคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยสามารถแสดงข้อมูล ซึ่งเป็นประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพบริบททางด้านประวัติศาสตร์ สภาพบริบททางด้านกายภาพและทรัพยากรธรรมชาติ สภาพบริบททางด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ และสภาพบริบททางด้านศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว

2.3 แบบตรวจสอบความเหมาะสม เป็นแบบตรวจสอบความเหมาะสมของชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง” เป็นข้อคำถามปลายปิด เพื่อให้ผู้ตอบสามารถแสดงข้อมูลตามตัวเลือกที่กำหนดไว้ ด้วยวิธีการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC)

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน แก้ไขปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม และเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขภาษาและคำถามให้ชัดเจน เข้าใจง่าย และนำคะแนนที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2544) ซึ่งผลการหาค่าพบว่า ข้อคำถามในเครื่องมือการวิจัยทุกประเภท มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ขึ้นไป ทุกข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ สามารถแบ่งตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกข้อมูล หลังจากผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว จะนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ด้วยการจำแนกประเภทข้อความที่มีลักษณะเหมือนกันและคล้ายคลึงกันให้อยู่ในประเภทเดียวกัน (สุรางค์ จันทวานิช, 2559)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากตรวจสอบความเหมาะสม ผู้วิจัยได้นำชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง” มาให้กลุ่มนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดทำเรื่องเล่าชุดความรู้ทำการประเมินเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC) ที่ต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

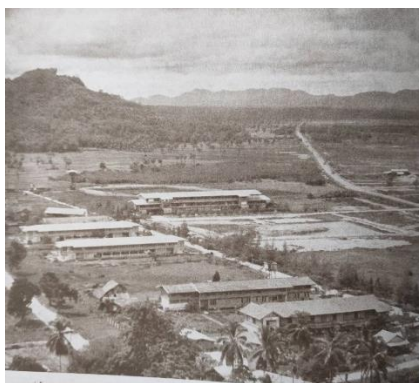
1. สภาพบริบทพื้นที่ของตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

1.1 ด้านประวัติศาสตร์ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเขารูปช้าง ส่วนหนึ่งจะปรากฏอยู่ในพงศาวดารเมือง โดยเฉพาะในพงศาวดารเมืองสงขลา ฉบับเจ้าพระยาวิเชียรคีรีสมุทร (บุญสังข์) ตอนที่ 1 แต่งเมื่อปีเถาะ จุลศักราช 1207 ราวปี พ.ศ. 2388 เมื่อครั้งที่ท่านเจ้าพระยาวิเชียรคีรีสมุทร (บุญสังข์ ณ สงขลา) เป็นผู้ช่วยราชเมืองสงขลา ตำแหน่งพระสุนทรานุรักษ์ ในสมัยพระยาวิเชียรคีรี (เถี้ยนเส้ง) เป็นเจ้าเมืองสงขลา โดยเริ่มด้วยตอนที่เมืองสงขลาถูกรุกรานโดยกลุ่มจากหัวเมืองมลายู

“...จุลศักราช 1200 ตนกษัตริย์เจ้าพระยาไทโร ซึ่งหนีไปอยู่เกาะหมากช่องสม ผู้คนได้มาก ยกตีเอาเมืองไทยได้...ให้หลวงยกกระบัตรคุมไพร่ไปตั้งค่ายมั่นที่ปลักแรดค่ายหนึ่ง เกาะถ้ำค่ายหนึ่ง เขาเกาเสงค่ายหนึ่ง.....พระยาสายบุรียกกองทัพเข้ามาถึงน้ำจาย กองพระยาสายบุรีปะทะพวกแขก พวกไทยสู้รบกับพวกแขกได้ ตายหลายคน พวกแขกไทยเสียที่ เร้นเข้าป่ากองพระยาสายเลยมาตั้งค่ายมั่นที่เขาลูกช้าง พระยาเยะหริ่งพระยาตานีตั้งค่ายเขาเกาเสง...” (กรมศิลปากร, 2551, 275)

“...แต่จะให้หลวงยกบัตรคุมไพร่ 300 คนไปตั้งค่ายมั่นอยู่ที่ตำบลปลักแรดในระหว่างเขาลำโรงแลเขาลูกช้าง ซึ่งเดี๋ยวนี้เรียกว่าทเวีเชียรร์ธยา นั้นค่ายหนึ่ง แลที่ตำบลวัดเกาะถ้ำค่ายหนึ่ง ที่ตำบลเขาแก้วเส่งริมทะเลค่ายหนึ่ง...” (กรมศิลปากร, 2551, 329)

นอกจากนี้ ยังเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์สืบเนื่องกับทวดลักแก้ว ที่จะเดินทางไปร่วมสร้างเจดีย์ที่เมืองนครศรีธรรมราช และเป็นต้นกำเนิดของชุมชนเขารูปช้าง ซึ่งตำนานลักษณะนี้ก็เช่นเดียวกับเรื่องนายแรงที่กล่าวไว้ข้างต้น เรื่องราวเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพื้นที่เขารูปช้างในการเป็นจุดแวะบนเส้นทางจากดินแดนทางใต้ สู่ตอนเหนืออย่างนครศรีธรรมราช หรือกรุงเทพมหานคร ทั้งทางบกและทางทะเล มีผู้คนเข้ามาอย่างยาวนาน แต่อาจจะไม่ได้ตั้งถิ่นฐานที่ถาวรและหนาแน่นอย่างในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาพื้นที่เทศบาลเมืองเขารูปช้าง ในอดีตมีสภาพเป็นทุ่ง และพื้นที่ป่า มีผู้คนอาศัยอยู่ไม่มาก ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เพาะปลูก เป็นนาข้าว บริเวณเชิงเขารูปช้างด้านถนนกาญจนวนิชในปัจจุบัน ส่วนพื้นที่ด้านถนนสงขลา - นาหวี ด้วยสภาพพื้นที่ไม่เหมาะแก่การทำนามากนัก คงมีสภาพเป็นพื้นที่ป่าเป็นส่วนใหญ่ อุดมไปด้วยสัตว์ป่า และเป็นเส้นทางเชื่อมไปสู่เมืองปัตตานี พื้นที่นี้จึงเป็นทุ่งที่ว่าง พื้นที่รองรับการสู้รบตั้งแต่ยุคโบราณ สืบเนื่องมาจนถึงเป็นสถานที่ซ้อมเสือป่าในช่วง ปี พ.ศ. 2458 เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จเมืองสงขลา และเป็นสนามรบอีกครั้ง ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อญี่ปุ่นยกพลขึ้นเมืองสงขลา จนกระทั่งมีการพัฒนาประเทศกระจายหน่วยงานต่าง ๆ สู่ส่วนภูมิภาค ในช่วงปี พ.ศ. 2500 หน่วยงานต่าง ๆ ที่จะตั้งขึ้นในเมืองสงขลา จึงกระจายมาสู่พื้นที่เขารูปช้าง ด้วยเป็นที่ว่างเปล่าผู้คนอาศัยน้อย หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้เช่น ค่ายทหาร มหาวิทยาลัย ศึกษานิเทศก์ และแม้กระทั่งพื้นที่จัดสรรขนาดใหญ่ ด้วยหน่วยงาน และการเข้ามาของผู้คนจึงทำให้พื้นที่เขารูปช้าง มีความคึกคักและเป็นพื้นที่อาศัยที่มีผู้คนมากมาย โดยมีเรื่องราวยึดเหนี่ยวจิตใจจากทวดช้าง ทวดลักแก้ว และตำนานนายแรง ที่ยังคงเล่าขานเป็นตำนานในปัจจุบัน

ภาพที่ 1 พื้นที่บริเวณเชิงเขารูปช้าง ปี พ.ศ. 2507
ที่มา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (2549)

1.2 ด้านกายภาพและทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับพื้นที่ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีลักษณะภูมิประเทศมีสภาพทางกายภาพเป็นพื้นที่เชิงเขา ด้านตะวันตกตอนล่างเป็นพื้นที่ราบ ด้านตะวันออกติดกับฝั่งอ่าวไทย ทั้งในส่วนของเขาเทียมดา ซึ่งเป็นแนวเขาที่มีลักษณะโดดเด่นครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลพะวง ตำบลเกาะแก้วและตำบลเขารูปช้าง เขารูปช้าง ซึ่งเป็นเขาที่มีลักษณะเด่นชัดสำคัญของพื้นที่ตำบลเป็นภูเขาหินอัคนี และเขาสำโรง ซึ่งเป็นเขาที่ตั้งอยู่บริเวณบ้านควนลอยและบ้านทุ่งใหญ่ จะมีลักษณะเป็นภูเขาหินอัคนี พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลเขารูปช้างจะเป็นที่ราบ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่มนาข้าวทางด้านบริเวณตะวันออกของตำบล และจะค่อย ๆ ลาดต่ำลง เป็นที่ราบลุ่มนาข้าวบริเวณทางด้านตะวันตก โดยมีคลองสำคัญ ได้แก่ คลองสำโรง เป็นคลองยาวแบ่งแนวเขตเทศบาลเมืองสงขลา กับตำบลเขารูปช้าง และคลองเขาแก้ว เป็นสายคลองที่เกิดจากเขาแก้วไหลผ่านบ้านเขาแก้วบ้านตุล ผ่านบ้านสะพานยาว และไหลไปรวมกับคลองบางดาน และชายฝั่งทะเล หมายถึง นับตั้งแต่บริเวณที่น้ำทะเลเล็ขึ้นสูงสุดลงไปในทะเลจนถึงแนวคลื่นหัวแตก ได้แก่ ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ทางด้านภูมิอากาศ เมืองเขารูปช้างตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของมรสุมเมืองร้อน มีลมมรสุมพัดผ่าน คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงกลางเดือนรวมทั้ง ทรัพยากรที่สำคัญในพื้นที่ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรแร่ธาตุ สัตว์ป่า และพลังงาน ในส่วนของแหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้นในตำบลเขารูปช้าง ได้แก่ ฝายสวนตุล (ฝายแม่ว) เป็นฝายที่เกิดจากภูเขาไหลลงสู่บ้านปาบ มัสยิดบ้านปาบ และไหลลงไปรวมกับอ่างเก็บน้ำสวนตุล อ่างเก็บน้ำสวนตุล เป็นอ่างเก็บน้ำที่สร้างไว้รองรับน้ำจากคลองสวนตุลและคลองแช่มอุทิศ ทำให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ คลองแช่มอุทิศ เกิดจากเขารูปช้างบริเวณบ้านแลมเคียน ไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำสวนตุล และคลองอีก

ภาพที่ 2 สภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ในเขตเทศบาลเมืองเขารูปช้าง
ที่มา: ผู้วิจัย (2565) และสถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2562)

1.3 ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ตำบลเขารูปช้าง ตั้งอยู่ในตอนกลางของอำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา มีลักษณะกึ่งชุมชนเมือง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง รับราชการ ค้าขาย และเกษตรกรรม ลักษณะและสภาพความเป็นอยู่ในครอบครัวและชุมชนเขารูปช้าง ในอดีตจะอยู่กันแบบครอบครัวใหญ่ บ้านญาติพี่น้องอาศัยอยู่ใกล้กัน คนสมัยก่อนส่วนใหญ่ จะเป็นคนในพื้นที่เกือบทั้งหมด มีสภาพความเป็นอยู่แบบพหุมีพอกิน แต่เมื่อความเจริญเข้ามามากขึ้น ความเป็นเมืองจึงเข้ามาแทนที่ กิจกรรมทางสังคมส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรม ในอดีตชาวบ้านจะร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันมาช่วยงานเมื่อมีงานในชุมชน ทำกับข้าวกันเอง ดังข้อมูลที่ได้จากผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“...วิถีชีวิตความเป็นอยู่ในพื้นที่เขารูปช้าง ในอดีตจะอยู่อาศัยเป็นครอบครัวใหญ่ คนในพื้นที่ดั้งเดิมจะเป็นญาติที่เป็นน้องกันหมด มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน แบ่งกันกิน แบ่งกันใช้ ในปัจจุบันจะมีลักษณะเป็นชุมชนเมือง ประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ และเป็นชุมชนชนบทมีอยู่ประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, 25 กรกฎาคม 2565)

ในปัจจุบัน เขารูปช้างได้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ซึ่งส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก ดังข้อมูลที่ได้จากผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“...กิจกรรมพัฒนาในหมู่บ้าน ตัดหญ้า ในส่วนของเทศบาลมีการพัฒนาวัด พัฒนาหมู่บ้าน ตามคำร้องขอของประชาชน ซึ่งเป็นกลุ่มจิตอาสาที่ได้ตั้งขึ้นมาใหม่ โดยเทศบาลซึ่งจะมีตัวแทนหมู่บ้าน ประธานหมู่บ้าน เลขหมู่บ้าน ลูกบ้าน เมื่อมีกิจกรรมอะไรที่จะพัฒนา จะมีการประสานงานและขอแรงของคนในแต่ละหมู่บ้านมาช่วยกันทำจิตอาสา โดยมีประชาชน ข้าราชการ และภาคเอกชน ร่วมกันพัฒนาพื้นที่...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, 8 สิงหาคม 2565)

ในปัจจุบันถึงแม้การร่วมกลุ่มกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมยังคงอยู่ แต่รูปแบบการดำเนินกิจกรรมจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ความร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชนจะมีน้อยลง คนในวัยทำงานให้ความสำคัญกับกิจกรรมต่าง ๆ ลดลงเนื่องจากต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ ส่วนอาชีพส่วนใหญ่ของคนในตำบลเขารูปช้างในอดีตจะมีอาชีพทำไร่ทำสวน ทำนา ปลูกไว้กินและขายหากเหลือกินเหลือใช้ ในปัจจุบัน ประชาชนออกมาทำงานนอกพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลทำให้อาชีพทำไร่ ทำสวนลดลง กิจกรรมพัฒนาชุมชน ในตำบลเขารูปช้าง ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมพัฒนาชุมชนที่อยู่อาศัย ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมตัดหญ้า ขุดลอก คู คลอง ซึ่งในปัจจุบันได้ริเริ่มสร้างกลุ่มกิจกรรมจิตอาสาในชุมชน เพื่อรวมกลุ่มทำจิตอาสาในพื้นที่ที่ต้องการกำลังแรงในการช่วยกันพัฒนาชุมชน ดังข้อมูลที่ได้จากผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“...อาชีพของคนในพื้นที่ก็จะทำนา ทำสวนกัน ด้านหลังบ้านส่วนใหญ่จะเป็นนา มีทั้งนาแห้ง นาดอน เมื่อก่อนมันไม่ได้มีโครงการพันธุ์ข้าวดี ๆ เขาจะหาพันธุ์ข้าวบ้าน ๆ มาปลูกกัน และปลูกไว้กินเอง สมัยก่อนเค้าเรียกว่าข้าวนางพญา นอกจากนี้ก็ยังมีปลูกกล้วยซึ่งเป็นอาชีพหลักส่วนใหญ่จะเป็นกล้วยน้ำว้า เอาไว้ทั้งกินทั้งขาย เวลาขายจะเอาไปขายที่ตลาดสงขลา...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, 25 กรกฎาคม 2565)

1.4 ด้านศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว ตำบลเขารูปช้าง ถือว่าเป็นชุมชนหนึ่งที่มีเสน่ห์ทางด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์แสดงถึงความเป็น “ถิ่นไทยใต้” ของจังหวัดสงขลาอย่างโดดเด่น และสืบทอดจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน โดยสะท้อนออกมาทั้งในรูปขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ศาสนา การละเล่น ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งมีความหลากหลายและบ่งบอกถึงความเป็นตัวตนของชุมชนที่น่าศึกษาและควรค่าแก่การอนุรักษ์สำหรับเยาวชนรุ่นหลัง ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์

ประเพณีเวียนเทียนต้นโพธิ์หรือร่มโพธิ์ ประเพณีสะเดาะเคราะห์ลอยทะเล โนราห์ดิบ รวมถึงประเพณีทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ยังมีการสืบทอดกันมาอย่างช้านานในพื้นที่ตำบลเขารูปช้าง ได้แก่ ประเพณีลากพระ ประเพณีสารทเดือนสิบหรือชิงเปรต และประเพณีงานสี่ศาสนา ดังข้อมูลที่ได้จากผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“...เขารูปช้างในสมัยก่อนมีประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมามากมาย ส่วนมากเป็นความเชื่อที่ถือปฏิบัติต่อกันมาหลายชั่วอายุคน แต่น่าเสียดายในปัจจุบันหลาย ๆ อย่างได้เริ่มเลือนหายเพราะไม่มีลูกหลานหรือคนในชุมชนสืบทอด...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, 25 กรกฎาคม 2565)

นอกจากนี้ ในปัจจุบัน ประชาชนในพื้นที่เขารูปช้างได้มีการปรับปรุงแบบการจัดกิจกรรมทางด้านประเพณีในพื้นที่ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน และปรับปรุงแบบให้เยาวชนคนรุ่นใหม่สามารถเข้าร่วมและสืบสานต่อไปในอนาคต

“...ประเพณีนี้จะจัดขึ้นเป็นครั้งแรกในปี (2565) ซึ่งจะจัดโดยเทศบาลตำบลเขารูปช้าง โดยจะใช้พื้นที่ในหมู่ที่ 3 (บ้านทุ่งใหญ่) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนวิถีวัฒนธรรมในเรื่องความเป็นอยู่ ความเชื่อ ประเพณี อาหารการกิน ตลอดจนการแต่งกายของแต่ละศาสนา เป็นลักษณะคล้ายๆการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของแต่ละศาสนา ร่วมทำบุญ พร้อมกันทั้ง 4 เพื่อสร้างความสามัคคีของผู้คนในชุมชนและเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมให้กับเยาวชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ร่วมกัน จึงจะเรียกประเพณีนี้ว่า ประเพณีงานสี่ศาสนา...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 และผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, 25 กรกฎาคม 2565)

ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีทั้งในส่วนแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ได้แก่ หาดคชาทัศน์ น้ำตกสวนตุล แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ได้แก่ วัดเกาะถ้ำ หอวิเชียรเทวธำรง ห้วยนายแรง และวัดเขาแก้วแสน และแหล่งท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ การเรียนรู้ และนันทนาการ ได้แก่ สวนสัตว์สงขลา และหอดูดาวเฉลิมพระเกียรติ สงขลา

ภาพที่ 3 แหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมืองเขารูปช้าง
ที่มา: ผู้วิจัย (2565)

2. การออกแบบและจัดทำชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง”

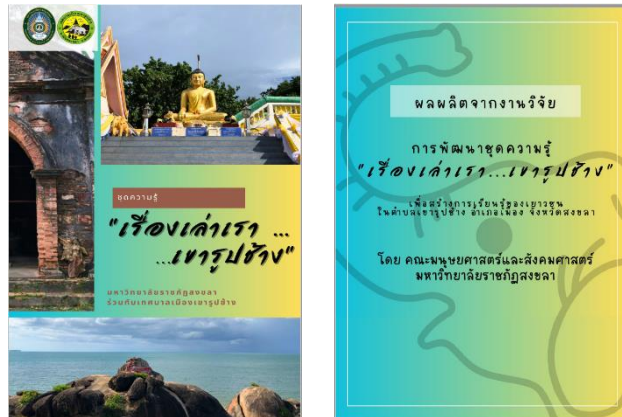
ชุดข้อมูล “เรื่องเล่า...เขารูปช้าง” เป็นชุดความรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นมาใหม่จากกระบวนการวิจัย โดยการศึกษาข้อมูลเชิงลึก และจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อออกแบบการวางลำดับเนื้อหา โครงเรื่อง โดยเน้นไปยังกลุ่มเป้าหมายในการใช้งานชุดความรู้ คือ เด็กและเยาวชนในพื้นที่ จึงจำเป็นต้องสร้างรูปแบบที่ทำให้เกิดความน่าสนใจและเหมาะสมต่อการรับรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 เนื้อหาในการจัดทำชุดความรู้ ด้านประวัติศาสตร์ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับตำบลปากแฉก ในอดีต ข้อมูลที่มาของถนนกาญจนวนิช และข้อมูลเกี่ยวกับตำหนักกรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ ซึ่งมีเนื้อหาความเป็นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทางด้านกายภาพและทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสาหร่าย บริเวณโขดหินบริเวณเขาแก้วแสน และข้อมูลเกี่ยวกับปลากระบอกและปลาชี่ตัง ฟังทะเลอ่าวไทย ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับประชาชนในพื้นที่ตำบลเขารูปช้าง ทั้งในส่วนของประชากรดั้งเดิม และประชากรแฝง และข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมในพื้นที่ และด้านศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมทั้ง 10 หมู่บ้านของเขารูปช้าง ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการแสดงตำนานทวดตาแรง โดยจำลองให้เหมือนเหตุการณ์จริงในอดีต และข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งวัฒนธรรมและประเพณีเฉพาะถิ่น เช่น ประวัติของรูปปั้นของวัดเขาแก้ว การแสดงมโนราห์ และประเพณีสะเดาะเคราะห์ลอยแพ โดยผ่านการสมมติตัวละครให้เป็นเยาวชน โดยเล่าเรื่องผ่านการเดินทางกลับมาเยี่ยมคุณตาคุณยายที่ตำบลเขารูปช้าง ทำให้ได้เรียนรู้ที่มาที่ไปของพื้นที่ผ่านการบอกเล่าของคุณตาคุณยาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ตอน และภาพรวมเนื้อหา จำนวน 2 ตอน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 เนื้อหาในชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง”

ชื่อตอน	เนื้อหาในตอน
บันทึกของเด็กชาย “ช้าง”	เป็นการปูพื้นตัวละครให้ผู้อ่านได้รู้จัก ภูมิหลังและครอบครัว เพื่อเป็นฐานของเนื้อหาในบทต่าง ๆ
เรื่องเล่าจากคุณตา	เป็นการเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ของตำบลเขารูปช้าง
บ้านเรา “เขารูปช้าง”	เป็นการเล่าเรื่องด้านกายภาพและทรัพยากรธรรมชาติ และด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของตำบลเขารูปช้าง
ต้อนรับอาคันตุกะ (1)	เป็นการเล่าเรื่องด้านแหล่งท่องเที่ยวของตำบลเขารูปช้าง
ต้อนรับอาคันตุกะ (2)	เป็นการเล่าเรื่องด้านแหล่งท่องเที่ยวของตำบลเขารูปช้าง
ร่วมงานประเพณี	เป็นการเล่าเรื่องด้านประเพณีของตำบลเขารูปช้าง
อีเมลถึงเพื่อน	เป็นการเล่าเรื่องตำบลเขารูปช้างในภาพรวม
ภาพรวม “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง”	นำเสนอในลักษณะขององค์ความรู้ในภาพรวมภาษาไทย
Overview	นำเสนอในลักษณะขององค์ความรู้ในภาพรวมภาษาอังกฤษ

2.2 รูปแบบการจัดทำชุดความรู้ ชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง” จะนำเสนอในลักษณะรูปเล่มของชุดความรู้ ขนาด A5 จำนวน 90 หน้า อีกทั้งเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการสรุปเนื้อหาเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อสามารถนำไปใช้เผยแพร่หรือเป็นข้อมูลนำเที่ยวให้กับชาวต่างชาติได้

ภาพที่ 4 ปกหน้าและปกหลังชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง”
ที่มา: นักวิจัย (2565)

3. การตรวจสอบความเหมาะสมของชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง”

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง” พบว่า มีความเหมาะสมใน 4 ประเด็น ได้แก่ ความครบถ้วนในเชิงวิชาการ ความเหมาะสมของวิธีการเขียนเรื่องเล่า ความน่าสนใจของวิธีการเล่าเรื่อง และความทันสมัยของเนื้อหาในการถ่ายทอด และมีประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไข จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ ความสมบูรณ์ตามแหล่งข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้มีการปรับแก้ไข โดยการเพิ่มเติมการอ้างอิงแหล่งที่มาในส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นที่เรียบร้อย ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลสรุปการตรวจสอบความเหมาะสมของชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง”

ข้อ	ประเด็นการตรวจสอบ	คะแนนประเมินของ			รวม	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
		นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญ					
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	ความครบถ้วนในเชิงวิชาการ	+1	+1	+1	3	1	เหมาะสม
2	ความสมบูรณ์ตามแหล่งข้อมูล	+1	0	0	1	0.33	ปรับแก้ไข
3	ความเหมาะสมของวิธีการเขียน	+1	0	+1	2	0.67	เหมาะสม
4	ความน่าสนใจของวิธีการเล่าเรื่อง	+1	+1	+1	3	1	เหมาะสม
5	ความทันสมัยของเนื้อหาในการถ่ายทอด	+1	+1	+1	3	1	เหมาะสม

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง” พบว่า ชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง” มีความเหมาะสมใน 4 ประเด็น ได้แก่ ความครบถ้วนในเชิงวิชาการ ความเหมาะสมของวิธีการเขียนเรื่องเล่า ความน่าสนใจของวิธีการเล่าเรื่อง และความทันสมัยของเนื้อหาในการถ่ายทอด และมีประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไข จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ ความสมบูรณ์ตามแหล่งข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้มีการปรับแก้ไข โดยการเพิ่มเติมการอ้างอิงแหล่งที่มาในส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นที่เรียบร้อย

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. สภาพบริบทพื้นที่ของตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

สภาพบริบทพื้นที่ของตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า เป็นพื้นที่ที่มีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน จนเกิดเป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ความเชื่อ และเรื่องเล่าสืบทอดกันมาตามแต่ละช่วงอายุ ซึ่งข้อมูลที่สำคัญคือ เป็นพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ทางการเมืองการปกครอง เป็นเมืองท่าที่สำคัญในการทำการค้าขายทั้งทางบกและทางทะเล ซึ่งสอดคล้องกับ สนิทสุภกระจำ (2547) จาก “ตำนานพ่อทวดช้างและพระเจดีย์ศักดิ์สิทธิ์” พบว่า เรื่องเล่าที่ปรากฏในพื้นที่ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จะเกี่ยวข้องกับตำนานพ่อทวดช้างและพระเจดีย์ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำตำบลเขารูปช้าง ตั้งแต่สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเรียบเรียงจากการบอกเล่าต่อกันมาจากผู้สูงอายุในพื้นที่ ทางด้านสภาพภูมิประเทศที่ตั้งอยู่ในเขตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และทะเลอ่าวไทยที่เป็นจุดแข็งอันโดดเด่น ทางที่ราบเชิงเขาในการเพาะปลูก ที่ราบต่ำในการทำนา และติดชายฝั่งในการทำประมง และเป็นพื้นที่ในการค้าขายของนักเดินทาง ทำให้ตำบลเขารูปช้างเกิดความได้เปรียบในเชิงพื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2564) ที่กล่าวถึง จังหวัด “สงขลา” ว่าถือเป็นดินแดนแห่งมรดกที่ถูกสืบทอดมาจากบรรพชน เต็มไปด้วยอดีตและประวัติศาสตร์อันยิ่งใหญ่ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี การเกื้อกูลกันของผู้คน รวมถึงวัฒนธรรมของเหล่าบรรพชนยังคงอยู่คู่ชุมชนทั้งสองฝั่งทะเลสาบสงขลาตลอดมา ทั้งนี้ ทำให้ตำบลเขารูปช้างมีการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นขยายที่รองรับการเจริญเติบโตจากนครสงขลา เป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการ สถาบันการศึกษา และร้านค้าต่าง ๆ ทำให้ผู้คนในพื้นที่ตำบลเขารูปช้างมีทั้งนักธุรกิจ ข้าราชการ นักศึกษาที่หลากหลาย ซึ่งทั้งหมดนี้ ถือเป็น การปรับตัวตามสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ ทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมที่หล่อหลอมทำให้ตำบลเขารูปช้างเกิดสภาพความเป็นอยู่ที่มีความผสมผสานได้อย่างลงตัว จนทำให้เกิดชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับ และเป็นที่น่าสนใจของการเข้ามาอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับ กรมประชาสัมพันธ์ (2565) ที่กล่าวว่า วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้คนในแต่ละพื้นที่ล้วนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ รากฐานทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของกลุ่มคนในพื้นที่นั้น ๆ การรับวัฒนธรรมจากภายนอกและลักษณะการผสมผสานทางวัฒนธรรมเป็นผลทำให้ลักษณะการดำเนินชีวิตหรือวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนไทยในแต่ละพื้นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน สำหรับทางด้านประเพณี วัฒนธรรมของเขารูปช้าง ยังคงได้รับการสืบสานจากรุ่นสู่รุ่นมาอย่างต่อเนื่องและปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมตามยุคสมัย รวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทุกประเภท ทั้งทางประวัติศาสตร์ ทางธรรมชาติ และแหล่งเรียนรู้ และนันทนาการ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวที่คนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของที่ดี ทำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส และเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ จนสามารถสร้างความเข้มแข็งในเชิงเศรษฐกิจและชุมชนให้กับคนในพื้นที่เขารูปช้างได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ ปัญญา เทพสิงห์ และเก็ดถวา บุญปรากฏ (2558) ศึกษาเรื่อง การจัดการแหล่งศิลปวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพภูมิทัศน์วัฒนธรรม การจัดการแหล่งศิลปวัฒนธรรม และแนวทางพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย ซึ่งผลจากการศึกษา พบว่า ด้านชุมชนควรสร้างความรู้แก่คนในชุมชน ใ้คนในชุมชนเป็นผู้นำ

การท่องเที่ยว และเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม ด้านสังคมและวัฒนธรรมควรจัดเป็นแหล่งเรียนรู้
ข้ามวัฒนธรรม และเปิดทางการเข้ามีส่วนร่วมของคนหลากหลายวัฒนธรรม เพื่อให้ทุกคนในชุมชนมีความ
ภาคภูมิใจในมรดกศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

2. การออกแบบและจัดทำชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง”

การออกแบบชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง” ได้อาศัยกลยุทธ์ของการเขียนเรื่องเล่า
ผ่านการสมมติตัวละครที่เป็นเยาวชนในพื้นที่ เพื่อให้ภาษาที่ใช้สอดคล้องและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
คือ เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่ในพื้นที่ตำบลเขารูปช้าง ซึ่งสอดคล้องกับ ฉลองรัฐ เณรมาลัย ชลมารค
(2553) ที่กล่าวว่า เรื่องเล่า (narrative) คือ รูปแบบ วิธีการที่มนุษย์ใช้ทำการสื่อสารเรื่องราวไปสู่ผู้อื่น
โดยทั่วไปเรื่องเล่ามีองค์ประกอบสำคัญ เช่น ตัวละคร เทศะ/พื้นที่ กาละ/เวลา การพัฒนาเรื่อง และมุมมอง
เป็นต้น นอกจากนี้ ชุดความรู้ดังกล่าวยังสามารถที่จะต่อยอดไปเป็นส่วนของการพัฒนาการท่องเที่ยวของ
พื้นที่ เป็นเหมือนคู่มือของผู้นำเที่ยวในชุมชนที่สามารถพัฒนาไปสู่คู่มือผู้นำเที่ยว หรือเอกสารเพื่อเผยแพร่ไป
ยังนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวประเทศ ด้วยเป็นงานเขียน 2 ภาษา จึงสามารถให้นักท่องเที่ยว
ชาวต่างชาติเข้าใจ อันนำไปสู่การสร้างมูลค่าของการเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของตำบลเขารูปช้างได้ใน
อนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ กรรณก นิลดำ (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างการเล่าเรื่องของแหล่งท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงราย ซึ่งพบว่า การสร้างเรื่องเล่าเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับแหล่งท่องเที่ยวเชิง
สุขภาพ ที่มาจากชุมชนต้องกำหนดวัตถุประสงค์ และกลุ่มเป้าหมายของการเล่าเรื่อง จากนั้น นำจุดเด่นมา
พัฒนาเพื่อหาความแตกต่างโดยการสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น การสร้างองค์ประกอบแวดล้อมที่
สนับสนุนเรื่องเล่า เพื่อให้เรื่องเล่าชัดเจนโดดเด่นมากขึ้น รวมถึงการเลือกวิธีการสื่อสารผ่านสื่อ และนำเรื่อง
เล่าที่สร้างสรรค์เผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาถึงความเข้าใจความเป็นชุมชนที่สื่อสารออกไป และ
สอดคล้องกับ ลักษณะสุภา พิงผล (2560) ที่ได้ศึกษาการใช้เรื่องเล่าในการพัฒนาทักษะการขาย โดยได้นำ
กระบวนการเรียนรู้ผ่านการฝึกอบรมและกระบวนการเรียนรู้ผ่านการจัดการความรู้ด้วยการใช้เรื่องเล่ามาใช้
ในการทดลอง

3. การตรวจสอบความเหมาะสมของชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง”

ความเหมาะสมของชุดความรู้ “เรื่องเล่าเรา...เขารูปช้าง” เป็นไปตามแนวทางของการเขียน
ชุดความรู้ในลักษณะเรื่องเล่า โดยต้องให้ความสำคัญกับการเลือกใช้ภาษาในการสื่อสาร ระหว่างภาษา
ที่เป็นของตัวละคร และภาษาในการสรุปเนื้อหาใจความสำคัญที่เกิดขึ้น รวมไปถึงการสร้างสถานการณ์
ตั้งแต่เริ่มต้นไปจนบทสรุป ที่มีความสมบูรณ์ในเชิงเนื้อหา และทิ้งข้อคิดเห็นหรือประเด็นให้กับผู้อ่าน
ซึ่งสอดคล้องกับ ปวีณอร พรหมณี (2555) ที่กล่าวว่า หัวใจที่สำคัญที่สุดของการเขียนเล่าเรื่องก็คือ
การอนุญาตให้เรื่องราว หรือ case เป็นตัวเล่าเรื่อง พุดง่าย ๆ ไม่ใช่ให้เราเป็นคนตัดสินเรื่องราวที่เล่า หรือ
บอกคนอ่าน แต่ให้เล่าผ่านเรื่องราว หรือ case อันนี้สำคัญมาก ๆ ในการเขียนเรื่องเล่า เพราะจะทำให้เรื่อง
เล่ามีพลัง และสอดคล้องกับ อุมาวัลย์ ชีซ่าง (2555) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์
ในเรื่องเล่าสำหรับเด็กในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2523 - 2553 ซึ่งพบว่า เรื่องเล่าสำหรับเด็กมีลักษณะ
เป็นเรื่องที่เน้นความบันเทิงและเพลิดเพลินในการอ่านและมีบทบาทในการถ่ายทอดอุดมการณ์บางประการ
ไปสู่เด็ก และมีบทบาทเป็นสารทางอุดมการณ์ซึ่งรัฐอาจใช้ในการถ่ายทอดและปลูกฝังความคิดเชิง
อุดมการณ์บางประการแก่เด็กในสังคมไทยเพื่อสร้างเด็กดีและพลเมืองดี ซึ่งจะเอื้อต่อการกำกับดูแลและ
ควบคุมสมาชิกในสังคม นอกจากนี้ วิธีการที่ใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมก็เป็นไปตามแนวทางการ

ตรวจสอบที่ได้รับการยอมรับและนำมาใช้โดยทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับ อารยา องค์เอี่ยม และพงศ์ธารา วิจิตเวชไพศาล (2561) ที่กล่าวว่า เกณฑ์การให้คะแนนเป็น 3 ระดับ คะแนน 1+ เมื่อเนื้อหาที่มีความสอดคล้อง -1 เมื่อเนื้อหาไม่สอดคล้อง และ 0 เมื่อไม่แน่ใจแบบทดสอบหรือข้อสอบที่ถือว่ามีความเที่ยงตรงตาม เนื้อหาในระดับดี สามารถนำไปวัดผลได้ จะต้องมีความ IOC เกินกว่า 0.5 เป็นต้นไป ถือว่ามีความสอดคล้อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย สามารถแบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ๆ ได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษา พบว่า เนื้อหาที่เกิดขึ้นจนนำไปสู่การจัดทำชุดความรู้ได้นั้น สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงถิ่นกำเนิดหรือที่อยู่อาศัยของตนเอง โดยอาจนำไปจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ หรือจัดทำเป็นหลักสูตรสาระท้องถิ่นในระดับประถมศึกษา โดยเริ่มต้นจากโรงเรียนในสังกัดของเทศบาลเมืองเขารูปช้าง อันจะเป็นการสืบสาน และส่งต่อข้อมูลความรู้ จากรุ่นสู่รุ่นในอนาคต

1.2 จากผลการศึกษา พบว่า เนื้อหาที่เกิดขึ้นจนนำไปสู่การจัดทำชุดความรู้ได้นั้น สามารถนำไปพัฒนาเป็นคู่มืออบรมภาคีเครือข่ายของตำบลเขารูปช้าง หรือนำไปพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว หรือกิจกรรมประเพณีประจำถิ่นของตำบลเขารูปช้าง เพื่อรองรับการท่องเที่ยว และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน เพื่อสร้างมูลค่าของสินค้าและสร้างนวัตกรรมทางสังคมโดยมีต้นทุนจากวัฒนธรรมประจำถิ่นได้ในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำหลักสูตรอบรมระยะสั้น หรือหลักสูตรสาระท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเยาวชนในพื้นที่ รวมถึงการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยใช้ข้อมูลจากชุมชนเป็นในการทำกิจกรรมโดยมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

2.2 ควรมีการศึกษาในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับชุมชนในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การทดลองสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ หรือการพัฒนาการท่องเที่ยว อันจะเป็นการสร้างความรัก ความหวงแหน และความเป็นเจ้าของในการสร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ และการสร้างความเจริญในระดับพื้นที่ด้วยคนในพื้นที่เป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- กรกนก นิลดำ. (2563). การสร้างการเล่าเรื่องของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงราย. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์*. 14(2), 109 - 135.
- กรมประชาสัมพันธ์. (2565). *วิถีชีวิต*. สืบค้น 10 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://thainews.prd.go.th/banner/th/culture_th/life.php
- กรมศิลปกร. (2551). *จดหมายเหตุเสด็จพระราชดำเนินหัวเมืองปักษ์ใต้*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปกร.
- ฉลองรัฐ เฉลิมมาลย์ ชลมารค. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องเล่า สัมพันธบท และเกณฑะในภาพยนตร์ผีไทย*. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์). วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต. กรุงเทพฯ.

- นพพร ประชากุล. (2537). การอภิปรายเชิงวิชาการนิเทศศาสตร์กับทิศทางการศึกษาเรื่องเล่าสมัยใหม่. ใน ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ และคณะ (บ.ก.), *สุนทรียศาสตร์ : การศึกษาสื่อสารการแสดงและสื่อจินตคดี*. 237-268. โครงการพัฒนาองค์ความรู้นิเทศศาสตร์ตะวันออก ภาควิชาวาริชวิทยาและสื่อสารการแสดงร่วมกับโครงการสื่อสันติภาพ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปวีณอร พรหมณี. (2555). *เทคนิคการเล่าเรื่อง*. สืบค้น 31 ตุลาคม 2564, จาก [https:// www.gotoknow.org/posts/456068](https://www.gotoknow.org/posts/456068).
- ปัญญา เทพสิงห์ และเก็ตถวา บุญปรากฏ. (2558). *การจัดการแหล่งศิลปวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย*. โครงการวิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประจำปีงบประมาณ 2558.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. (2549). *เก้าสู่ศตวรรษที่เก้า มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*. สงขลา: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580. (2561, 13 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 135, ตอนที่ 82 ก, หน้า 1 - 61.
- ลักษณะสุภา พึ่งผล. (2560). *การใช้เรื่องเล่าในการพัฒนาทักษะการขาย*. (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2544). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนิท สุขกระจ่าง. (2547). *ตำนานพ่อทวดข้างและพระเจดีย์ศักดิ์สิทธิ์*. สงขลา: มปท.
- สถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2562). *หอดูดาวฯ สงขลา*. สืบค้น 12 กันยายน 2565, จาก <https://www.narit.or.th/index.php/songkhla-observatory>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติประจำปี 2563*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2564). *วิถีสวน...คนเลสาบ*. สืบค้น 10 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://rdo.psu.ac.th/th/images/D3/PR-news/2564 /Research/Songkhla-Lake-4.pdf>
- สุภางค์ จันทวานิช. (2559). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารยา องค์เอี่ยม และพงศ์ธารา วิจิตเวชไพศาล. (2561). การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย. *วิถีสวนสาร*, 44(1). 36 - 42.
- อุมาวัลย์ ชีซ่าง. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในเรื่องเล่าสำหรับเด็กในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2523 - 2553*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย). คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ:
- Creswell, J. W. (2014). *Research Design Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches*. (4th ed.). Thousand Oaks: CA Sage.